

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO

Uredništvo in upravljanje je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Številka n. 1. — Naročnina za ozemlje SHS: letna K 180, za pol leta K 95, za četrt leta K 50, mesečno K 20, z. Ljubljana.

Ljubljani 11.953. — Številka telefona 552. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 22. septembra 1921.

ŠTEV. 100.

Franjo Souvan:

O naši valuti.

Zgodilo se je, da je padla jugoslovanska krona v Curihi na 2,40, to je za 1,60 ali 40%.

Nastal je krik. Najglasnejši so seveda ljudje, ki nimajo pojma o valutnem vprašanju, in ki hočejo stvar strankarski izrabiti. Tako pa to ne gre. Zadnji čas je, da se izločijo narodnogospodarska vprašanja iz dnevnopolitike.

Strinjamo se z dr. Kumanudijem, ki pravi, da se pri tako dalekosežnih vprašanjih noče prenapliti. Pokvari se hitro, popraviti pa je težje.

Zakaj je valuta padla? Ali naj reasumiramo vzroke?

Svetovni položaj, nakupovanje »zdravih« valut od strani nemške vlade in Stinnesa, nejasen položaj z ozirom na Madžarsko, na Albanijo itd. To so splošni vzroki.

In specijelni? Dejstvo, da še nimamo parlamentarno dovoljenega budžeta, da izkazuje naš budžet ogromen deficit, in da niti ministri sami ne vedo, ali bomo imeli izdatkov 9 ali 5 milijard kron.

Nadalje špekulacija z žitom in z valutami. Eksporterji vedno teže za nizko valuto, ker pomeni nizka valuta eksportno premijo; eksporterji se tudi branijo izvoznih carin, češ da sicer ne morejo konkurirati na svetovnem trgu. Konsument nasprotno zahteva izvozne carine, češ da se s tem draginja na lastnem domačem trgu najuspešneje pobija. Prav imata oba.

In zadeti tukaj pravo srednjo pot, ki je zlata vredna — to je težko. Dotlej pa se je pri nas delala carinska politika zgolj s fiskalnega stališča, in tako smo imela vsako leto — zlasti ob žetvi ta boj med eksporterji, oz. nasprotniki izvozne carine, in med organiziranimi konsumentmi, ki zagovarjajo izvozno carino. Ker so eksporterji finančno močnejši in ker so jih podprli — seveda z drugega stališča — valutni špekulanti, je doslej še vsako leto ob žetvi zmagala stranka, ki je špekulirala a la baisse, valuta je padla, omilile so se izvozne carine, rezultat pa je bil ta, da je potem zagnala nasprotna stranka velik krik, in napadala ministra, dokler se niso izvozne carine zopet vzpostavile in se ni kurz valute zopet kolikor toliko ustalil. Nazaj dvignil se pa seveda ni nikdar, in se tudi letos ne bo nazaj dvignil čez gotovo mejo. Doli gre hitro, nazaj kvišku pa počasi. Sploh pa ni važno, da valuta stoji visoko; važno pa je, da se fluktuacije kolikor mogoče omeje, in da se da valuti gotova stabilizacija. Koristno ni, če valuta skokoma pada, koristno pa tudi ni, če skokoma raste. To smo videli spomladi l. 1920, ko je pokojni Stojanović nekoliko preveč resolutno hotel zavreti padanje našega novca in dvigniti njegov kurz. Sledili so konkurzi uglednih importnih trgovin in veletrgovin, katere so imele velike, še drago kupljene zaloge. Pa tudi eksporterji so dvignili ogorčen protest, češ da ne morejo izvažati zaradi visoke valute, in da niso več konkurence zmožni. — Isto bi doživeli letos, če bi poslušali nasvete naivnih naših politikarjev, ki hočejo, naj se valuta takoj in visoko dvigne. Tu je eden in drugi ekstrem. Finančni minister pa ne sme kolebati med obema ekstremoma,

ampak mora energično hoditi zlato srednjo pot. Stojanović je imel energije dovolj, morda je bil še malce preenergičen, in prepričan sem, da bi bil svoj cilj: stabilizirati valuto dosegel, vključno ravno omenjenemu trenutnemu neuspehu spomladi l. 1920 in vključno temu, da so mu lastni pristaši metali polena pod noge. Naj sledi dr. Kumanudi po Stojanovičevih potih, malo bolj polagoma in malo opreznije, pa ne dvomimo, da bo dočkal uspehe. Varuje pa naj se neodločnosti naših prejšnjih finančnih ministrov in kolebanja z desne na levo, in obratno.

Tudi med importerji in veletrgovci sta dve struji. Ena — ki ima zaloge — želi, da ostane kurz najmanj stalen, v ostalem pa simpatizira z eksporterji in s čim nižjim kurzom; druga — ki nima zalog — želi, da valuta raste, da dobi priliko ugodno kupiti. Industrija hoče zaščitno uvozno carino, importerji se je branijo. In če minister ugodni industrijem, dogodi se, da importerji — predno stopi v veljavo nova izvozna carina — forsirano kupujejo v inozemstvu in tako slabé valuto.

Vse to smo doživeli. Tako je vsako orožje, ki je finančnemu ministru na razpolago, dvorezen nož. Rezati pa na pravo stran in v pravem času, to je umetnost.

Kaj naj se napravi? Ena nesreča se je zgodila, valuta je padla za 40% to pomeni podraženje vseh predmetov vsaj za 20%, za 20% višje plače in mezde, za 20% več novih bankovcev. Novi bankovci niso krivi padca valute, ampak narobe: padec valute povzroča tiskanje novih bankovcev, ker sicer nastane denarna stiska.

Ali naj sedaj tej eni nesreči pridružimo še drugo? Ali naj sedaj umetno dvignemo kurz naše krone, da bi nastopile vse zle posledice, kakor spomladi l. 1920 povodom enake operacije? Ne, nikdar! S tem bi se niti ne dosegel od demagogov toliko zaželeni uspeh trenutnega znižanja draginje. Kar se stori, se mora storiti s premislekom in s trajno vrednostjo. Le če se kurz stabilizira in počasi dviga, se ustalijo cene in se ubija ali vsaj omili draginja.

Cilj, ki ga naj finančni minister zasleduje, bodi torej:

Stabiliziranje kurza, počasno — ne forsirano — zboljšanje valute, preprečenje vsakega skakanja, tudi skakanja navzgor, še bolj pa seveda skakanje navzdol. Le stabiliziran kurz omogoča pravilno kalkulacijo cen; skakanje pa pospešuje verižništvo in nerealne elemente trgovstva, ki imajo navado, okoriščati se s trenutnimi dobički.

Onemogoči naj se špekulacija z valutami, pa tudi špekulacija z žitom, ki je v Vojvodini zelo razvita.

Carine pa naj služijo kot regulator naše valute, po potrebi naj se zvišujejo za uvoz ali za izvoz, ali ukinjajo. Smotrena carinska politika bi morala biti važen faktor v naši finančni politiki, ki bi se naj vporabljal zdaj proti hausse, zdaj proti baisse-špekulaciji, kakor bi bilo treba. To je morda najtežji problem. In mislim, da ne bi bilo odveč, če bi si finančni minister privzel stalen sosvet carinskih in trgovskih strokovnjakov, neodvisnih od dnevne politike.

Vagone naj bi dobivali za izvoz le domači protokolirani izvoznikarji,

ne pa vsak laški živinski mešetar-fašist.

Uvoz iz finančno močnejših držav naj se omeji, pogojno docela zabrani (n. pr. italijanske manufakture!), pospešuje pa naj se uvoz iz dežel z jednako ali slabšo valuto (n. pr. iz Češke, Nem. Avstrije, Nemčije), transit in prometna sredstva s temi deželami naj se izboljšajo.

Uvoz luksusa ne bi bilo treba prepovedati; pač pa se naj na luksus udari močna carina. Južno sadje in kolonijalni pridelki, zoper katere se toliko piše, po mojem mnenju niso velike važnosti. So pa tudi stvari, brez katerih gospodinjstvo težko izhaja, n. pr. limone, riž itd. Po potrebi pa se tudi tukaj na gotove predmete mora udariti visoka carina.

Dolgovi naših trgovcev v inozemstvu so poglavje zase. Treba bo pa tukaj vsekakor moratorija.

Pomen in namen sedemodstotnega državnega posojila.

Iz različnih vprašanj, ki prihajajo s strani raznih slojev prebivalstva glede državnega posojila, je razvideti, da prebivalstvo še ni popolnoma na jasnem o pomenu in namenu 7-odstotnega državnega investicijskega posojila iz leta 1921, v iznosu 500 milijonov dinarjev, to je dveh milijard kron. Zato bo dobro, da podamo nekaj kratkih pojasnil v tem pogledu ter o pogojih, pod katerimi se podpisuje to državno posojilo.

Popolnoma utemeljeno je, da velike troške za važna občekoristna investicijska dela, ki se imajo izvršiti v prospeh ne le sedaj živečega rodu, nego tudi v korist bodočih rodov, plačujejo tudi kasnejše generacije. Zato se taki izdatki krijejo iz dolgotrajnih amortizacijskih posojil, katerih bremena se razdele na daljšo vrsto let. Sedaj razpisano državno posojilo ima služiti izključno le za občekoristne namene, v prvi vrsti za izpolnitev in razširjenje železniškega prometa, za popravila železniških prog, za ureditev in gradbo pristanišč, cest, potov itd. Zato se bo amortizacija tega posojila provedla tekom 50 let, začnši štiri leta po emisiji, in sicer na način, da se bodo enkrat na leto pri generalni direkciji državnih dolgov izžrebale in potem odkupile izdane obveznice po določenem amortizacijskem načrtu. Radi tega je posojilo zavarovano s hipoteko in potrebne vsote za anuitete (torej za vsakoletno izplačevanje obresti in amortizacijskih obrokov) se bodo stavile vsako leto v državni proračun, za pokritje pa bodo služili predvsem dohodki investicijskih objektov.

Sedanje 7-odstno državno investicijsko posojilo je izdano za skupni nominalni iznos 500 milijonov dinarjev ali dve milijardi kron. Obveznice se izdajajo in podpisujejo v komadih po 100, 500, 1000, 10.000 in 50.000 dinarjev, tako da se lahko vsakdo po svojih finančnih močeh udeleži podpisovanja z večjim ali manjšim zneskom.

Podpisovanje tega posojila pa znaži obenem zelo plodonosno naložitev glavnice, ker se podpisani zne-

ski obrestujejo po 7 odstotkov na leto. Te obresti se izplačujejo dekuzivno brez vsakega odbitka in sicer 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnah in v to pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakoršnegakoli davka, kolka ali takse. Obveznice imajo namreč polletne kupone, glaseče se na gori-naznačene roke, kateri se po zapadlosti odrežejo in vnačijo pri enemu goriimenovanih zavodov. Prvi kupon se bo izplačal 15. marca 1922. — Obrestna mera tega državnega posojila je toraj dva in pol do tri odstotke bolj ugodna kakor pri vsaki drugi hranilnici. Prvih deset let se posojilo tudi ne sme konvertirati ter se v tem času tudi obrestna mera ne more znižati. — Ako bi se posojilo po preteku desetih let konvertiralo, se mora imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Poleg vseh teh ugodnosti je še važno, da bodo obveznice tega posojila uživale popularno varnost, se bodo mogle polagati kot kavcije in uporabljati za fonde, ustanove ali depozite pri vseh javnih blagajnah in pri-vatnih podjetjih. Nadaljne ugodnosti nudijo te obveznice tudi s tem, da se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah. Za tako dobljeno posojilo bo plačati nižjo obrestno mero, nego jo nudi obveznica imejtelju.

Slednjič je tudi naglašati, kakor že goriomenjeno, da so obveznice in kuponi tega državnega posojila prosti vseh sedanjih in bodočih državnih davkov, ter pokrajinskih, okrajnih in občinskih doklad, kakor tudi vseh taks in pristojbin v kraljevini. Posebni parlamentarni odbor, ki se bo izvolil, bo kontroliral pravilno porabo tega posojila v svrhu, kakor je določeno.

Podpisovanje tega 7-odstotnega državnega investicijskega posojila je v polnem teku ter se bo zaključilo dne 30. septembra t. l. Podpisuje se lahko pri vseh denarnih zavodih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod gori navedenimi pogoji. — Za vsakih 100 dinarjev podpisanih obveznic se ima plačati 100 dinarjev v gotovini.

Novi trošarinski pravilnik.

(Konec.)

Za prodajalce žganja in špirita je prinesel trošarinski pravilnik še neko prijetnost. Kakor svoječasnno za živinsko sol, tako bodo morali tudi oni voditi knjigo o prodaji žganja.

Člen 116, točke 126—130 določajo: Oni, ki se bavijo s prodajo ali točenjem žganja, špirita ali drugih alkoholnih začinjenih tekočin, morajo voditi register o nabavljenih, potrošenih in prodanih količinah žganja itd. Čim kaka količina omenjenih tekočin prispe v poslovne prostore, se mora vpisati v register, dan in uro, kedaj je bila tekočina prevzeta, ime, priimek in bivališče prodajalca in vrsta, količina in jakost prevzete tekočine. Oni, ki nimajo alkoholometra, vpišejo samo približno jakost odnosno jakost, ki je navedena v računih.

Ako se komu naenkrat preda 5 ali več litrov alkoholnih tekočin, je

prodajalec dolžan to takoj vpisati v register, a prodane količine, ki posamezno ne znašajo 5 litrov, se vpišejo sumarično na koncu vsakega dneva! Registru se morajo priložiti potrdila onega, od katerega se je blago kupilo in potrdila kupcev, ki so kupili po 5 ali več litrov alkoholne tekočine. Za ta potrdila se ne plača nobene takse. Obrazci za register se dobijo pri oddelkih finančne kontrole proti plačilu nabavnih stroškov.

Organi finančne kontrole so dolžni ob vsakem pregledu dotičnega podjetja se natančno prepričati, ali se register vodi točno zaporedoma, ali se vsak prejem in vsaka prodaja količin po 5 ali več litrov sklada z računi odnošno potrdili, da ugotovijo količine (zalogo) vsake vrste tekočin in da dejanske količine (zaloge) primerjajo z zalogami, kakor jih kažejo računi. Razen tega morajo finančni organi na zanesljiv način ugotoviti, ali sumarno vpisane prodaje izpod 5 litrov odgovarjajo prometu dotičnega obrta.

Register zaključuje prodajalec trimesečno in ga odda — ko je prenesel količino (zalogo) po računu v novi register — najdalje do 10. aprila julija, oktobra in januarja pristojnemu oddelku finančne kontrole, ki mu ga po preizkušnji, ali je trošarina na vse količine tekočin plačana, vrne.

Razen tega registra so oni, ki točijo ali prodajajo alkoholne tekočine (žganje, špirit, vino, pivo itd.) dolžni, da vodijo še poseben račun o žganju, ki so ga skuhali brez plačila trošarine za domačo potrebo. V ta račun morajo vpisati datum, vrsto, količino in jakost vsakega potroška za domačo potrebo odnošno vsake prodaje žganja.

Točka 142. člena 116. določa: »Če oni, ki toči ali prodaja alkoholne tekočine, opusti to, kar mu je ukazano v točkah 126 do 130, se kaznuje prvičkrat s 50, v vsakem ponovnem primeru s 100 dinarji.

Mislimo, da je popolnoma odveč dokazovati, kako nesmiselne so te določbe. Če bi bile predpisane zato, da se omejuje konzum žganja, bi morda imele še kak pomen, toda s finančnega stališča ga prav gotovo nimajo. Če pomislimo, kako obsežen nadzorni aparat bo potreben za izvrševanje vseh teh novih določb, vidimo takoj, da se poostrena kontrola na noben način ne bo izplačala, čeprav bi se res še kje prodajalo nezatrošarinjeno žganje, o čemer pa, odkrito povedano, zelo dvomimo.

Kakor smo informirani, izide novi trošarinski pravilnik, ki je veljaven že izza 1. septembra t. l. v »Uradnem listu« šele okoli 1. oktobra 1921. Od kedaj se bo treba trgovcem po njem ravnati, bomo naše čitatelje pravočasno obvestili.

Kolki in neposredne pristojbine.

(Konec.)

Kolek za prilogo, ki znaša v obče 50 par, se prilepi kar na prvo stran vsake pole ter ni čez kolek ničesar pisati, tudi prežigosati se ne sme s kako privatno štampljo, ravno tako ne prekrizati ali prečrtati.

Kolek ad 1. in ad 2. potem dotični javni urad sam razveljavi, in sicer za sedaj še po dosedanjih avstr. predpisih na ta način, da pritisne čez enj uradni pečat; pri onih spisih, ki se oddajo po dovršeni obravnavi v registraturo, se kolek pa še prekriza.

3. Nekatere listine in spisi se za kako gotovo zadevo izjemoma lahko kolka prosto izgotové. Take listine imenujemo »pogojno kolka prostek«. Če se pa rabi potem tak spis v kaki drugi zadevi, ki nima te ugodnosti, se mora listina naknadno kolkovati.

Primer: N. je vložil neko prošnjo za po zakonu mu pristojajočo vojaško olajšavo ter je priložil k prošnji izpisek iz župnijskih knjig gledé svoje rodbine (rodovnik). Vloga je bila kolka prosta, ravno tako izjemoma in samo pogojno ta rodovnik. — Pozneje pa prosi N. za kako službo ter hoče priložiti k prošnji ta rodovnik. Prošnjo je kolkovati s kolkom za 2 din.; ravno tako je kolkovati tu-

di rodovnik, a ne tako kakor prilogo (50 par), temuč tako, kakor rodovnik. Takih samo izjemoma in pogojno prostih listin ni zamenjati z onimi listinami, ki so že kot take same na sebi kolka proste in katerih ni treba, kakor zgoraj navedeno, tudi kot priloge nič več kolkovati. Pri pogojno prostih listinah se kolek eventualno naknadno prilepi na prvo stran listine ter ga potem dotični urad prepečati.

4. Listine, ki so bile izgotovljene v inozemstvu, se morajo kolkovati naknadno z našim kolkom, najdalje v 30 dneh, ko pridejo v inozemstvo, na vsak način pa še prej, nego se uradno porabijo ali pa se izpolni kak obveza, ki je določena v listini ali pa izvrši kako pravno-obvezno dejanje na podlagi te listine. Kolek se prilepi na prvo stran listine ter prinese listina sodišču ali pa davčnemu uradu, da pritisne čez kolek uradni pečat.

5. Zapisniki pri javnih uradih in oblastvih.

6. Knjige in sploh obrtni zapiski trgovcev in obrtnikov, senzalov in notarjev. Knjige je prinesiti še pred vporabo k davčnemu uradu, ki izračuna kolek, ga prilepi na prvo stran knjige in pritisne nanj uradni pečat.

Kolek se smatra kot neveljaven:

1. če ga en kos manjka;
2. če se je razrezal ali raztrgal in potem zopet skupaj sestavil;
3. če ni pravilno prilepljen, ali pa, če se v onih slučajih, kjer bi se bilo moralo čezenj pisati, ni pisalo ali vsaj ne pravilno.

Ako bi naredil kdo na primer priznanico (pobotnico), dolžno pismo ali pa kako drugo tako listino, ki ni izvzeta od dolžnosti, da se mora kolek na njej prepisati z besedilom listine ter bi kolek tako kakor na kako vlogo kar prilepil nanjo, ne da bi ga prepisal, bi moral plačati pristojbino še enkrat in poleg tega še povisek.

V tem oziru so bile že avstrijske določbe zelo stroge. Ravno tako je zelo strogo tudi sedanji taksoni in pristojbinski pravilnik. Tako določa ravno glede priznanic (pobotnic) in glede računov trgovcev in obrtnikov izrečno, da je prilepiti kolke na listino, preden se napiše, in sicer pod nadpis listine tako, da nadpis ni spisan čez kolke, nego nad njimi. Prvo vrsto vsebine listine pa je napisati čez prilepljene kolke. Ako se ne postopa na ta način, se kaznujeta izdajatelj listine in prejemnik s petkratnim zneskom ne predpisno plačane takse poleg redne takse.

Pri reklamah, ki se prilepljajo na zidove, je tiskati ali pa pisati besedilo ravnatoko čez kolek. Za menice se morajo uporabljati samo ustrezne uradne menične golice (kazen sicer dvajsetkratna). Za knjižice, na katere jemljejo posamezniki blago od trgovca, se letna taksa 1 dinarja prileplja na prvo stran knjižice ter se napiše čez kolek trgovčeve ime in dan, ko se je kolek prilepil.

Za nekatere posamezne predmete so še nadaljnje posebne izjemne določbe, te bomo navedli v podrobnem delu, kadar bomo govorili o dotičnih predmetih ter povedali pri vsakem koliko znaša pristojbina. U.

Čas za podpisovanje 7% državnega invest. posojila je samo še do 30. septembra 1921.

Ljubljanski Veliki Semen.

Kolinska tovarna kavnih primesi. Kolinska tovarna kavnih primesi, trgovski podjetje v Ljubljani je bilo leta 1921. povečana ter se sedaj obratuje s parnim pogonom 170 k. s. Tovarna izdeluje kavnne primesi posebne priznane vrste v zaborjkih in zavrtih kakor Naša — Nova kava, Jugoslovanska cikorijska in Balkanska, izdeluje tudi žitno in figovo kavo. Ceniki se na zahtevo pošiljajo.

Obveznice državnega investicijskega posojila 1921 se obrestujejo s 7% (sedem od sto).

Izvoz in uvoz.

Ukinjenje izvoza živine v Češkoslovaško. Dosedaj izdana dovoljenja češkoslovaške vlade za izvoz živine obdržijo veljavo, novim prošnjam za izvoz pa se ne bo več ugodilo, ker se izvoz živine ukine.

Medzavezniška kontrola nad nemškim izvozom in uvozom. Med Londonom, Parizom in Koblenzom se vrše pogajanja radi ukinjenja sankcij, uvedenih proti Nemčiji. Po poročilu »Tempsa«, so zavezniki obvestili nemško vlado, da sta Anglija in Francija pripravljeni ukiniti sankcije, če prizna Nemčija medzavezniško kontrolo nad celokupnim izvozom in uvozom.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Naša trgovska agencija v Hamburgu je začela poslovati v svojih prostorih v Klotzstrasse.

Preventivni koraki proti italijanskim prekupovalcem naše živine. Ministrski svet je odredil preventivne korake proti italijanskim trgovcem, ki po visokih cenah nakupujejo našo živino, a čemur je ubožnejše prebivalstvo zelo oškodovano, ker si ne more nabaviti potrebne živine.

Terminalska trgovina na tržaškem tržišču kave, ki je bila opuščena začetkom vojne l. 1914, je bila z 12. t. m. obnovljena. Operacije se bodo vršile na podlagi pravilnika o terminalskih poslih s kavo na tržaški borzi, katerega je merodajna oblast že potrdila. Licitacije, ki se bodo vršile dnevno eno uro, so momentano dovoljene le za Rio-kavo. Za l. 1921 so fiksirane sledeče tipe: 1. Rio prima, 2. Rio superior, 3. Rio good, 4. Rio minimale, ki odgovarjajo vzorcem, ki so deponirani pri ravnateljstvu borze, pri zadrugi kav. interesentov in pri likv. blagajni. Borzna pristojbina znaša za vsaki lotto 3 lire, posredovalna pristojbina pa pol odstotka.

Mednarodni kongres za svobodno trgovino. V Amsterdamu se vrši te dni mednarodni kongres za svobodno trgovino. Za predsednika kongresa je bil izvoljen dr. Tetrode, ravnatelj Nizozemske banke. Vsled udeležbe Nemcev so izostali belgijski delegati, katerim so se pridružili tudi Francozi.

Industrija.

Niška tobačna tovarna, oddelek za cigaretni papir je ustavila obratovanje. Oddelek za izdelovanje cigaretnega papirja niške tobačne tovarne je morala ustaviti obratovanje, ker nima več nepredelanega papirja na razpolago. Čudno je, da se za surovino ni nikdo o pravem času pobrigal.

Tvornica stekla v Beogradu. Minister za trgovino in industrijo je odobril pravila »Steklarske delniške industrijske družbe M. Frank & Komp., ki bo proizvajala steklo, steklene in sorodne izdelke.

Mešna gibanja. V Zagrebu se je zopet začel pokret za zvišanje delavskih plač. Delavci tvornice za papir so zahtevali 60% zvišanje plač.

Šmidek in sinovi d. d. V Novi Gradski je protokolirana tvrdka Šmidek in sinovi d. d., ki bo proizvajala žganje iz sadja ter se bavila z veletrgovino vina, poljskih pridelkov, surovih kož, špece-rijskega, kolonijalnega in tekstilnega blaga. Delniška glavica znaša 4 milijone kron, razdeljena v 10.000 delnic po 400 kron.

Denarstvo.

Naša delegacija glede sekvestrov na Dunaju. K naši notici: Ukinjenje sekvestrov in zapora... priobčujemo sledeče dunajsko poročilo: Semkaj je dospela delegacija, ki se bo pogajala z avstrijskimi oblastmi glede ukinjenja sekvestrov, izvršenih v Jugoslaviji nad premoženjem avstrijskih podanikov in na drugi strani glede sekvestrov jugoslovenskih podanikov v Avstriji. Vodi jo dr. Nikola Kostrenčič, pomočnik finančnega ministra.

Vprašanje naše valute. Dne 19. t. m. dopoldne ob 10.30 se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je poročal minister financ dr. Kumanudi. O valuti g. minister ni govoril, ker se je razgovor o tem vprašanju odložil, dokler se mi-

nister ne posvetuje še z nekaterimi zastopniki trgovstva.

Ker 20-odstotne priznanice, izdane povodom kolkovanja kronskih novčanic, ki bi se po neki izjavi finančnega ministra imele izplačati pred podpisovanjem posojila, še niso izplačane, se je sindikat denarnih zavodov obrnil z nujno brzojavko na finančnega ministra, naj odredi, da se te priznanice, predvsem one, ki se glase na svoto do 1000 kron izplačajo takoj, priznanice preko 1000 K pa naj se izpremene v obrestujoče stalne državne obveznice. Po poročilih iz finančnih krogov je minister to zadevo ugodno rešil in se bodo v kratkem pričele, vsekakor že pred potekom podpisovanja državnega posojila izplačevati 20-odstotne priznanice za vsote do 1000 kron.

Promet novčanic naše Narodne Banke je znašal po bančnem poročilu z dne 8. t. m. 4.287.234.145 dinarjev. Zvišal se je med 1. in 8. t. m. zopet za 93.677.655 dinarjev. Kovana podlaga se je zmanjšala v navedenem času za 6.072.732.78 dinarjev in je znašala 433.749.747.24 D. Posojila se se zvišala za 50 milijonov 380.916.09 D ter so znašala 367.932.478.28 dinarjev. Dejstvo, da se je povišal promet novčanic v zadnjih petih tednih za en četrtilijardo dinarjev, t. j. eno milijardo kron, je veliko pripomoglo k padanju naše valute.

Promet.

Posvetovanja glede avstrijsko-jugoslovenskega obmejnega prometa. V kratkem se prično v Beogradu pogajanja za ureditev jugoslovansko-avstrijskega obmejnega prometa. Avstrijska vlada je dobila obvezne izjave štajerskih nacionalcev, da ne bodo več napadali direktnih vlakov Maribor-Spilje-Radgona. Pogajanja bo vodil za Avstrijo avstrijski poslanik v Beogradu Hof-finger.

Pomanjkanje pokritih vagonov za tvornice sladkorja v Bački. Radi pomanjkanja pokritih vagonov je transport sladkorja iz naših tvornic v Bački onemogočen.

Ukinjeni vlaki. S 30. septembrom se ukineta na lokalni železnici Ljubljana-Vrhnika nedeljska večerna vlaka številka 2708 in 2707 z odhodom iz Vrhnike ob 20.50 odnošno iz Ljubljane ob 22.10. Ravnotako se ukineta s 30. septembrom na rogaški lokalni železnici dnevna večerna vlaka št. 2905 in 2906 z odhodom iz Rogateca ob 19 odnošno iz Grobelnega ob 21.10.

Popravilo lokomotiv in vagonov. Ministrstvo za promet je sklenilo, da se konec tega meseca pošlje v Budimpešto v popravilo večje število lokomotiv in vagonov.

Reorganizacija poštних uradov v naši državi. Ministrstvo za pošto in brzojav namerava po francoskem in belgijskem vzorcu preosnovati naše poštne urade. Preosnova bi se tikala manjših poštних uradov na deželi, ki niso baš preobloženi z uradnimi posli. Po tem načrtu bi bili poštni odpravniki obenem občinski tajniki ter postajni načelniki obenem poštni odpravniki.

Avtomobilna zveza Celje-Ljubljana. Ker se je izkazalo, da novovpeljani vozni red večini interesentov ni bil prikladen, velja od ponedeljka 19. septembra t. l. stari vozni red, tako, da odhaja avtobus iz Celja zopet ob 1.30 popoldne in prihaja v Ljubljano približno ob 4.50 popoldne.

Kmetijstvo.

Slinavka in parkljevka med živino. Ker se je pojavila slinavka in parkljevka je bil iz razloga, da se bolezen ne razširi, semenj za živino (konje, goveda, prašiče), ki bi se imel vršiti 21. septembra 1921 v Ljubljani, ukinjen. Pač pa se vrši semenj prvo sredo v oktobru, to je 5. oktobra 1921.

Iz naših organizacij.

Začasni člani trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Z odlokom ministra za trgovino in industrijo so imenovani začasno, dokler se ne izvrše redne volitve pravih članov trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, za člane te zbornice tile gospodje in sicer: 1. za industrijo: Bonač Franc, tvorničar kartonaže v Ljubljani; Čuček Franc, tvorničar šampanjca v Ptuj; Hribar Dragotin, tvorni-

čar pletenin v Ljubljani; Jelačin Ivan ml., tvorničar zamaškov v Ljubljani; Majdič Peter, imetnik valjčnega mlina v Celju; Močnik Ivan, tvorničar železnine v Loki pri Mozirju; Pogačnik Hinko, tvorničar lesnih izdelkov v Rušah; Rebek Ivan, tvorničar v Celju; Rojina Anton, tvorničar mizarskih izdelkov v Ljubljani; Tavčar Janko, tvorničar v Mariboru; Smertnik Josip, ravnatelj delniške pivovarne v Laškem; Zadravec Jakob, posestnik valjčnega mlina v Središču. — II. Za trgovino: Brumen Ludovik, trgovec v Murski Soboti; Elsbacher Konrad, trgovec v Laškem; Kobi Drago, trgovec v Mariboru; Korošec Franc, trgovec v Gornji Radgoni; Kostevec Ivan, trgovec v Ljubljani; Lipej Fran, trgovec v Brežicah; Petovar Lovro, trgovec v Ivanjkecih; Stermecki Rudolf, trgovec v Celju; Weixl Vilko, trgovec v Mariboru. — III. Za obrt: Breznik Ivan, pekovski mojster v Mežici; Horvat Janko, slikarski mojster v Ljutomeru; Korošec Dragotin, zidarski mojster v Braslovcah; Kralj Andrej, sedlarski mojster v Ljutomeru; Lančič Ivan, kleparski mojster v Gornji Radgoni; Omulec Ivan, slikarski mojster v Ptuj; Stupan Dragotin, stavbenik v Slovenski Bistrici; Vehovar Fran, mizarski mojster v Celju. — S tem je začasno dopolnjeno število pravih članov trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kandidatje v cenilno komisijo za dohodnino. Gremij trgovcev, Zveza obrtnih zadrug, Zveza industrijcev ter Društvo hišnih posestnikov, vsi v Ljubljani, so se združili na svojem sestanku, da postavijo za kandidate v cenilno komisijo za dohodnino sledeče gospode: komisijski člani: 1. Ivan Jelačin st., trgovec v Ljubljani; 2. Alojz Sušnik, trgovec v Ljubljani; 3. Josip Medved, trgovec v Ljubljani; 4. Ivan Rozman, čevljarški mojster v Ljubljani; 5. Fran Kavčič, gostilničar v Ljubljani; 6. Ivan Zakotnik, tesarski mojster v Ljubljani. Namestniki: 1. Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani; 2. Janko Lenassi, trgovec v Ljubljani; 3. Fran Stupica, trgovec v Ljubljani; 4. Adalbert Pučnik, krojaški mojster v Ljubljani; 5. Josip Toni, mčarski mojster v Ljubljani; 6. Josip Šemica, mizarski mojster v Ljubljani. Volitev se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. od 7. ure zjutraj do 17. ure popoldne na Bregu št. 6. Črke A—K volijo v I. nadstropju soba št. 2; črke L—R volijo v II. nadstropju soba št. 3; črke S—Z volijo v II. nadstropju soba št. 5. Volitev bo osebna in ustna; le nedoletniki in osebe pod varstvom morajo svojo volilno pravico izvrševati po zakonitih zastopnikih. S seboj naj prinese volilec plačilne naloge, ali pa kak drug dokument, s katerim se lahko legitimira. Ker bo izid volitve za vse pridobitne sloje velike važnosti, prosimo za polnoštevilo udeležbo. — Načelnik.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Brane in pisalne stroje oferira neka inozemska tvrdka. Interesentje dobijo naslov pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Dobava, prodaja.

Dobava 10.000 kg pšenične moko. Komanda dravske divizijske oblasti v Ljubljani je naznanila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo 24. septembra t. l. dopoldne v intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani sklenila pismena direktna pogodba z najpovolnejšim ponudnikom za dobavo 10.000 kg fine bele pšenične moko št. 0. Interesentje naj vpošljejo pismene ponudbe, kolekovane s kolkom za 2 dinarja, ali pa naj stavijo ustmene ponudbe. Moka se prevzame franko vagon Ljubljansko intendantsko sлагалиште, ki ima železniške tračnice. Izročitev najkasneje 14 dni po odobrenju. Kavcija 5%. Pogoji so na vpogled pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani.

Dobava 50.000 kg oglja. Dne 30. t. m. se bo vršila v pisarni Tehničkov Slagališta Vojno-tehničkog Zavoda v Kragujevcu ofertna licitacija za nabavo 50.000 kg oglja. Kavcija, 10 odstotkov se polaga v gotovini ali v gar. vrednostnih papirjih. Kavcija za nedržavljanje znaša 20%. Ponudbe, pisane na golici z natisnjnim kolkom (20 din.) se sprejemajo 30. septembra med 9. in 11. uro. Cene za kg in skupno ceno je napisati

z besedami. Ponudbe naj se pošiljajo v zapечатeni kuverti upravniku navedenega skladišča. Kuverta pa naj nosi napis: »Oferat za drveni ugalj«. Oglje mora biti bukovno, dobro žgano, v velikih kosih, suho, brez prahu in primesi. Natančnejše podatke daje gorinavedena pisarna.

Nabava drv. Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici je razpisalo dobavo večjih količin jelovih in borovih desk, hrastovega, orehovega, bukovega in lipovega lesa. Licitacija bo koncem tega meseca. Natančnejše podatke daje navedeno ravnateljstvo. Kavcija 10%.

Razno.

Nova stanovanjska naredba. V zakonodajnem odboru so se pretresali načrti nove uredbe o stanovanjih in zakupih. Ta nova uredba bo veljala za vso kraljevino in je razdeljena v glavnem na dva dela. Prvi del govori o produkciji stanovanj, drugi pa o stanovanjski krizi: o zakupih, rekvizicijah in reguliranju najemnine. Da se pospeši produkcija novih stanovanj, predvideva nova uredba ustanavljanje stanovanjskih fondov. Najemniki in najemodajalci bodo morali v te fondе vlagati gotov odstotek mesečne najemnine. Denar iz teh fondov se bo porabljal za zgradbo malih stanovanj. Razen tega predvideva nova uredba tudi ekspropriacijo raznih prostorov, katerih lastniki ne morejo izkoristiti. Drugi del vsebuje predvsem izpremembe, ki se nanašajo na postopek sam. Tako bodo pri sporih na predvojnem ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore tudi še naprej pristojni stanovanjski odbori, pritožbe proti sklepom glede odpovedi stanovanj in trgovskih prostorov pa bodo reševala sodišča prve stopnje. Za nove pokrajine se bo predpisal postopek s posebnim pravilnikom. Po novem načrtu bo najemnina na ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore trikrat večja od predvojnega najemnine, v novih pokrajinah pa bo štirikrat večja. Glede trgovskih lokalov je odločba enaka za vse pokrajine, in sicer bo najemnina štiri do osemkrat večja. Končno morajo po novi uredbi vse banke in denarni zavodi, kakor tudi vsa industrijska podjetja zgraditi stanovanja za svoje uradnike. Ta uredba ne bo imela roka in bo stopila v veljavo takoj, ko jo zakonodajni odbor vzakoni, minister za socialno politiko pa se bo z uredbo pooblastil, da sme po 1. maju 1921 izpremeniti višino najemnin in anulirati zakonsko zaščito posameznih najemov.

Nove vrste kruh. Ruski agronom Carin je iznašel nov način za pečenje kruha. Carin uporablja pri svoji metodi nezmlito zrno, ki ga samo v vodi zmehča in potem zgnete iz takega zrnja testo. Poročajo, da je kruh iz Carinovega testa za 50% redilnejši kot navaden kruh. Tak kruh so v zapadni Evropi in zlasti v Nemčiji sicer že prej poznali in priporočali, vendar pa se ni mogel udomaćiti, ker je za naše želodce pretežak, dasi ne more škoditi in je celo izvrstno preprosto zdravilo za marsikatero bolezen, ki nastanejo radi slabe prebave.

Naročila sovjetske vlade v Lodzu. Sovjetska vlada je naročila v Lodzu za 15 milijard rubljev tekstilnega blaga. Tekstilna podjetja v Lodzu so samo s temi naročili zaposljena nekaj let.

Tržna poročila.

Poročilo iz tržišča s poljskimi pridelki. Pretekli teden ni bilo večjih izprememb. Nekoliko živahneje povpraševanje je bilo po koruzi. Na trgu so se pojavile večje količine nerešetanega srbskega in bosanskega ovsa, vendar se večje zanimanje za ta predmet ni opazilo. Cene moki se niso izpremenile, četudi je bilo povpraševanje zelo živahno. Moka bi konvenirala za Avstrijo, sklepane so se tozadevne kupčije, do prodaje pa ni prišlo. Italija se zanima za naš fižol, moka pa ne kupuje, ker je uvozna carina za našo moko previsoka. (60 lir za 100 kilogramov.) Pričakujejo se izvozne olajšave in zboljšanje prometa. Pšenica je notirala 1080 do 1090 K, rž 900—910 K, oves 790—800 K, koruza 870—800 K, ječmen 980—1000 K, moka bazis 0 16,50 do 16,70 K z vrečo. Drugi pridelki ne zanimajo znatnega prometa. Cene so vagon franko Zagreb. Osjek: na trg je bilo

pripeljanega nekoliko več blaga. Pšenica se je prodajala po 1000—1030 K, oves po 740—760 K, koruza po 500—540 K, v zrnu pa po 800—840 K.

Poljski pridelki.

Newyork: pšenica Winter št. 2 144 (dan preje 141), trda Winter št. 2 145 (142.25), koruza 69.92 (69), moka Spring wheat elears 6.25—7 (6.25—7).

Chicago: pšenica za sept. 128.75 (dan prej 126.50), dec. 132.25 (129.25), koruza za sept. 54 (54), za dec. 45.50 (54.37), oves 37 (36.62), dec. 40.12 (39.87), rž za sept. 108 (105.75), decem. 110.75 (108.50). Mast za sept. 10.97.50 (11.10), dec. 11.05 (11.15), svinjsko meso 17.75 (18), slanina 8—10.50 (8.25—10.75), lahke svinje 8.50—8.90 (8.75—9.25), težke svinje 7.50—8.60 (7.80—8.90).

Kolonijalno blago.

Ljubljana: cene v trgovini na debelo za kg. Sladkor v kockah 54 K, kristal 42.50 K, kava 66 do 80 K, namizno olje 64 K, sol 7.20 K, morska 6 K, riž 24 do 32 K, milo 38—54 K, petrolej 17, moka 0 17 K, št. 2 16 K, moka za kruh 14 in 15 K (brez vreče).

Sladkor. Centrifugal 4.37—4.86 (dan preje 4.37—4.86).

London, po cwt.: West Indian crystall. ab Lager 50/—, Bates Brownish bis good coloury pieces 45/—, Lyles yellow crystals 52/6, Muscavadoes 42/—, Bates castor 61/6, cubes 62/—, crushed 58/6, granulated 57/6, und white 52/6, Lyles no. 2 granulated and white 57/—.

Kava. London: loko 7.87 (dan preje 7.5/—), sept. 7.36 (7.46), dec. 7.62 (7.74), marc 7.83 (3.03), maj 7.98 (8.19), julij 8.11 (8.32).

Kakao. Marsilja. Cene so v frankih po 50 kg: Bahia fair 115—120, Good fair 120—125, superieur 130—135, Trinite midd-lingred 135—140, plantation 138—140, Venezuela naturel corriente 138—140, superieur 145—150, terre corriente 155—160, terre superieur 180—410, Guayaquil Arriba superieur 160—165, Haiti ordinaire 96—98, Republique dominicaine 112—115, San Thome ordinaire 110—115, superieur 130—135, Cameroon courant 105—110, superieur fermente Victoria 120—130, Acera et similaire de la cote occidentale d'Afrique: fermente courant 115—120, dito fermente fin 122—125, Martinique, Guadeloupe courant 150—152, dito fermente (privilege) 152—155, Cote d'Ivoire 1/2 droits courant 128—130.

Tekstilno blago.

Pariz. Laneni sukanec 200—290 po bali. Bombaž za september 371 fr. bala. Konoplja, bulonjska naravna 325, prečiščena 500, Neapolitanska 375—400, Marcijanska I. kvalit. 350, II. kvalit. 325, Maroška I. kvalit. 200, II. kvalit. 180, Manulska I. kvalit. 205, II. kvalit. 195 fr. od 100 kg. Sukanec iz konoplje paket od 100 špul: št. 25 260 fr., št. 30 275 fr., št. 35 290 frankov.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 212—216, Bukarešta 210—212, Milan 915—925, London ček 810—820, Newyork ček 215—216, Pariz 1500—1600, Praga 260—270, Švica 3600—3700, Dunaj 14.40—14.85, Budimpešta 40—42.50, valute: dolar 208—215, avstrijske krone 15.80, rublji 19—20, franki 1500—1550, napoleoni 695, marke 206—212, lire 900—912.

Jadranska banka 1650—1700. **Ljub. kreditna banka** 815. **Narodna banka** 526. **Trbov. premogokopna družba** 790.

Beograd, valute: dolar 51, marke 52.50, leji 53, levi 37.65, avstrijske krone 4, češke krone 61.20, devize: London 201, Pariz 378, Praga 64, Dunaj 3.79, Berlin 52.85.

Zürich, devize: Berlin 5.85, Newyork 5.80, London 21.58, Pariz 41.25, Milan 24.60, Praga 6.95, Budimpešta 1.15, Zagreb 2.50, Bukarešta 5.95, Varšava 0.14, Dunaj 0.57, avstrijske žigosane krone 042.

Zagreb, devize: Berlin 208—210, Bukarešta 210—215, Milan 880—900, London 760—790, Newyork 215, Pariz 1580—1560, Praga 255—260, Švica 3400 do 3600, Dunaj 13.25—13.75, Budimpešta 34—38, valute: dolar 202—210, avstrijske krone 15.50, rublji 18—20, češke krone 245—250, 20 K v zlatu 630, funti 790, napoleoni 640—650, marke 204 do 206, švicarski franki 3700, lire 870.

Beograd, valute: dolar 53.10, marke 52.50, leji 53.75, levi 36.50, devize: London 202, Pariz 385, Praga 64, Dunaj 3.50, Berlin 53.50, Milan 227, efekti: Narodna Banka SHS 2730.

Zürich, devize: Berlin 5.50, Newyork 5.50, London 21.60, Pariz 41.10, Milan 24.30, Praga 6.90, Budimpešta 1.05, Zagreb 2.40, Bukarešta 5.65, Varšava 0.13, Dunaj 0.55, avstrijske žigosane krone 0.38.

Razširjajte Trgovski List!

Velika zaloga dvokoles, otroških vozičkov, pnevmatike in vsakovrstnih delov. F. Bajfel, Ljubljana, Stari trg 28. Sprejemajo se v popolno popravo, za emajliranje z ognjem in ponikljanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. Mehanična delavnica: Karlovška cesta 4.

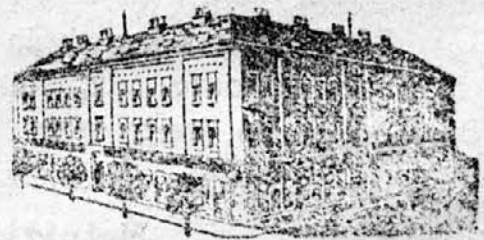
„TRIBUNA“ tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovška cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1.

Prazne nove in rabljene vreče (djakove) v vsaki množini najnižje pri **FR. SIRC, KRANJ.** Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Zaloga pohištva lastnega izdelka
Andrej Kregar
strojno mizarstvo št. Vid n. Ljubljano.

Izvršuje vsa stavbena in pohištvena mizarska dela po naročilu. Cenik pohištva na ogled.

Oglašajte v „Trgovskem Listu“

„MERKUR“
Veletrgovina z manu-
: fakturo na debelo :
Maribor.

Priporočamo našo zalogo prvovrstnih fabrikatov čehoslovaškega proizvoda vseh vrst manufakturnega blaga po dnevni konkurenčni ceni.

Delniška glavica 50,000.000 R. - - Rezervni zakladi 45,000.000 R.

LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 2. se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srećke razredne loterije

Lastnik : Konzorcij za izdajanje »Trgovskega lista«. — **Glavni urednik :** Peter Kastelic. — **Odgovorni urednik :** Franjo Zebal. — **Tiska tiskarna :** Makso Hrovatin, Ljubljana.